Äärmusluse levik

Ohuhinnang: Kuigi terrorismi ohutase Euroopas on kõrge, püsib Eestis vägivaldsete äärmusideoloogiate levikust tulenev oht veel madalal tasemel. Eelmise hindamisega võrreldes ei ole ohuhinnang muutunud.

Riigi julgeolekule võib potentsiaalseks ohuks kujuneda igasugune vägivaldne äärmuslus sõltumata selle ideoloogilisest allikast. Kuigi Eestis on tuvastatud ka vägivaldsete ambitsioonidega paremäärmuslasi ning 2025. aasta jaanuaris jõustus esmakordne süüdimõistev kohtuotsus kolme paremäärmuslikku FKD rühmitusse kuuluva alaealise suhtes, siis proportsionaalselt suurim terrorismioht lähtub jätkuvalt islamistlikust ideoloogiast kantud äärmuslusest. Laiemalt rahvusvahelisest seisukohast ei saa ka mööda vaadata nii Riigikogu kui ka Euroopa Liidu poolt terroristlikuks kuulutatud režiimist idapiiri taga.

Kremli režiimi vaenulikust propagandast otseselt mõjutatud inimesed Eesti ühiskonnas on valdavalt vanemaealised ja nende hulk kahaneb. Suurem osa Eesti venekeelsest elanikkonnast eelistab autokraatse Venemaa omale Eesti ja Lääne info- ja väärtusruumi. Kremli tänavapoliitika kandepind Eestis on sanktsioonide ja Venemaale ümber asunud aktivistide tõttu madalseisus. Seetõttu püüab Kreml oma lõhestuspoliitika ajamiseks ja väheneva mõjusfääri hoidmiseks aktiivsemalt kutsuda Venemaal toimuvatele üritustele naaberriikides elavaid noori, kes on Kremli hinnangul lihtsamini meelitatavad. Alates 2024. aasta juunist kehtib Venemaa vastu EL 14. sanktsioonipakett, mille raames on sanktsioneeritud mh lastelaagri Artek korraldamine.

Islamistlike terroriorganisatsioonide ideoloogia ei ole viimaste aastakümnete jooksul muutunud ega kahjuks ka muutumas. Eesmärk on jätkuvalt demokraatliku, universaalsetel inimõigustel põhineva ühiskonnakorralduse asendamine islamistlikel usureeglitel põhinevaga. Olgugi et moslemikogukond Eestis on olnud valdavalt rahumeelne, on märgata kogukonnaliikmete radikaliseerumist välismõjude, näiteks terroristliku propaganda tulemusel. Oluliseks sündmuseks oli nt 2023. aasta oktoobris lahvatanud Palestiina terroriorganisatsiooni Hamas ja Iisraeli vaheline sõjaline konflikt, mis põhjustas juudivastase meelsuse kasvu kogu Euroopas, sh Eestis.

Terroristlik propaganda on ennekõike suunatud alaealistele kui mõjutatavale ja riskialtile sihtgrupile. Äärmusliikumised ja terroriorganisatsioonid kasutavad noorteni jõudmiseks nende IT-teadlikkust, suurt usaldust sotsiaalmeedia vastu ning kasutajasõbralikke sotsiaalmeediarakendusi (sh kinniseid suhtlusgruppe). Noortel ei pruugi olla taustateadmisi ja piisavat kriitilist mõtlemist, et ära tunda propagandat, mille loomiseks kasutatakse aina enam ka tehisintellekti abi. Sotsiaalmeedia suurte tarbijatena on nad immuunsed vägivalla nägemisele ja esmakontakt äärmuspropagandaga ei pruugi tekitada huvi, kuid algoritmi toel kuvatakse vaadatud sisu uuesti ja uuesti. Olulist rolli mängivad suure jälgijaskonnaga kõneisikud. Need kõneisikud kujundavad avalikes kanalites islami ja ilmaliku elu „õigeid

ja lubatud“ seoseid, „õige uskliku“ või „õige sõdalase“ käitumist. Selline mõjutamine suunab tarbijaid äärmuslikku ühiskonnakäsitlust toetama.

OHUD:

- ✓ Ohuks on lahingurelvade ebaseaduslik transiit Euroopasse, kus need võivad jõuda kuritegelike ringkondade ja äärmuslaste kätte.

- ✓ Tehisintellekti areng on ohupilti muutmas. Nüüdsed vahendid võimaldavad eesti keeles ladusalt vaenusõnumeid edastada ning pidevalt parenevad tehisarurakendused muutuvad vaenusisu edastamisel aina usutavamaks. Seetõttu on nii meediamajade allikakontrolli meetmed kui ka meediakirjaoskus ühiskonnas järjest kriitilisema tähtsusega, et vaenuinfo ei pääseks Eestis mõjule.

- ✓ Ohuks on veel terroristliku propaganda levitamine avalikus sotsiaalmeedias, mis on küll keelustatud vastavalt terroristliku veebisisu levikut tõkestava EL-i määrusele, ent terroristliku veebisisu levik kinnistes sotsiaalmeedia rakendustes ja suhtlusgruppides jääb määruse ulatusest välja.

- ✓ Konfliktipiirkondadesse siirdunud välisvõitlejad on kasutanud Eestit transiitriigina teel konflikti piirkonda või tagasi Euroopasse. Valgevene rände hübriidrünnak ja Ukraina sõjast tingitud massiline sisseränne on suurendanud vajadust tõkestada riigipiiril ohtlike inimeste sisenemine ja piiri kaitsta.

TEGEVUSED:

- ✓ Vaenulike riikide mõjutustegevuse ja vägivaldse äärmusluse propaganda tõttu peab ka riik pöörama suuremat tähelepanu sotsiaalmeedia (sh kinnistes gruppides) keskkondades toimuvale. Kuigi terrorismioht püsib Eestis väike, on ka üks rünnak liiga palju.

- ✓ Mõjusaks teguriks vägivaldse äärmusluse ennetamisel ja ohtude maandamisel on ühiskonna sidusus ja ühtekuuluvustunne. Venemaa agressioonisõjaga kaasneva majanduslanguse, energia ja toidu kallinemise tagajärjel võib islamistlike, parem- ja vasakäärmuslaste radikaaliseerumine Eestis suureneda. Äärmuslikud vaated ei teki üleöö ja radikaliseerumise õigeaegne märkamine ning sellega seonduva riskikäitumise ennetamine ja tõkestamine on võimalik vaid üleriigilises koostöös.

- ✓ Riigil on oluline koolitada kodanikega vahetult tegelevaid esmatasandi ametnikke ja spetsialiste (korrakaitse, korrektsioon, lõimumine, haridus- ja sotsiaalvaldkond), aga ka laiemat avalikkust märkama radikaliseerumise tundemärke. Seetõttu tuleb järjekindlalt arendada õiguskaitse- ja järelevalveasutuste vastavat võimekust ning koostöös asjaomaste ministeeriumite, ametite ja erasektoriga edendada veebiturvalisust.

- ✓ Riik loob radikaliseerumise ennetamise tegevuskava raames sekkumismudelit, mis toetaks radikaliseerunud inimeste äärmuslusest eemaldumist ja deradikaliseerumist. Siseministeeriumi eestvedamisel loodava tegevuskava üks eesmärke on koostada koolitusmaterjalid ja juhendid, mis aitavad näiteks noortega töötavatel inimestel äärmuslust märgata, aga ka seda oma tavatöö abil ennetada.

Ava kõik

Loe veel

Aastaraamatud, Kaitsepolitseiamet avaneb uues vahekaardis

Programm „Kindel sisejulgeolek 2025–2028“, Siseministeerium avaneb uues vahekaardis

Terroristliku veebisisu tõkestamine ja eemaldamine, Siseministeerium avaneb uues vahekaardis

Viimane uuendus 11.11.2025